

- фокус групи;
- робочі зустрічі та семінари;
- збори стейкхолдерів;
- анкетування;
- Web-конференції.

У партнерських відносинах на ринку туризму немає незначних суб'єктів. Неможливо грамотно і безперебійно налагодити роботу без тісної співпраці з усіма зацікавленими особами туристичного проекту. Тому питання ефективного управління стейкхолдерами даних проектів є актуальним та потребує наукового розгляду та доопрацювання.

Література:

1. Керівництво до Зводу знань з управління проектами (Керівництво PMBOK®). : Пяте видання. Newtown square, PA, USA.: Project Management Institute, Inc, 2013. 614 p. ISBN 978-1-62825-008-4
2. Миронов Ю.Б. Концептуальні підходи до управління проектами в сфері туризму / Ю.Б. Миронов // Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції. "Управління проектами: проектний підхід в сучасному менеджменті". (12-13 жовтня 2017 р.). Одеса: ОДАБА, 2017. С.47-51.

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ ДЕСТИНАЦІЙ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА ЧЕРНІГІВ)

Божко С. Б., студент 6 курсу факультету готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

Яковчук О. В., канд. геогр. наук, доц. каф. туристичного та готельного бізнесу

Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Сучасні тенденції сталого розвитку туризму характеризуються зростанням туристичних потоків та інтенсифікацією використання ресурсного потенціалу туристичних дестинацій. Актуальним постає питання дослідження нових або латентних туристичних ресурсів, актуальність яких може бути перспективною.

В Україні вже функціонують туристичні дестинації національного і міжнародного рівня, такі як Львів, Одеса, Київ, Кам'янець-Подільський, Буковель, Трускавець та інші. Тоді як інші дестинації лише формують свій потенціал відповідно до міжнародних стандартів. Однією з таких перспективних туристичних дестинацій є місто Чернігів.

Для диверсифікації туристичних можливостей Чернігова необхідно більш глибоко провести дослідження наявного ресурсного потенціалу, ідентифікувати не залучені до туристичного процесу ресурси.

У даному контексті варто зазначити, що *туристичні ресурси* – це усі об'єкти, явища і процеси природного і антропогенного походження, які здатні

задовольнити туристичні потреби, проте знаходяться поза межами постійного проживання туриста і спонукають його до переміщення у просторі (подорожі).

При параметризації туристичних ресурсів дуже важливо вірно обґрунтовувати якісні та кількісні показники їх оцінки. Відповідно важливим інвентаризаційним завданням є обґрунтування критеріїв виставлення бальних оцінок туристичних ресурсів, зокрема за такими критеріями:

1) значимість туристичного ресурсу для туристів певного походження (1 – для внутрішніх регіональних, 2 – внутрішніх міжрегіональних, 3 – внутрішніх загальнодержавних, 4 – іноземних, 5 – іноземних глобальних);

2) наявності туристичного ресурсу в межах географічного простору дестинації (1 – поширений або зустрічається (відбувається) дуже рідко, 2 – поширений не повсюдно, зустрічається (відбувається) рідко, 3 – поширений не повсюдно (відбувається не постійно), проте зустрічається часто, 4 – поширений повсюдно, зустрічається (відбувається) в межах території дуже часто, 5 – має фоновий характер, поширений повсюдно (зустрічається постійно).

Необхідно зазначити, що принцип таксономізації визначає певну ієрархічну структуру поділу туристичних ресурсів: клас (X) → група (X.X) → тип (X.X.X).

Тож розглянемо деталь схему інвентаризації туристичних ресурсів Чернігівської туристичної дестинації (в дужках вказані оцінки значимості і наявності інвентаризованих туристичних ресурсів, наприклад 3/2):

Клас 1: «Природні ресурси» (8 груп):

1.1) Клімато-метеорологічна група:

1.1.1) Домінуючий тип клімату: помірно-континентальний (2/5).

1.1.2) Метеорологічні явища, зокрема: сонячна радіація (2/3), 1.1.2.2)

Температура навколишнього середовища (2/3), атмосферні опади (2/1), атмосферна циркуляція (2/2), вологість повітря (1/3), атмосферний тиск (2/3).

1.2) Геоморфологічна група:

1.2.1) Гірський рельєф (0/0).

1.2.2) Рівнинний рельєф (3/2).

1.2.3) Специфічні форми рельєфу: каньйони, кратери, цирки ... (0/0).

1.3) Гідрологічна група:

1.3.1) Морські акваторії (0/0).

1.3.2) Континентальні акваторії, зокрема: водні маси (3/2), береги: пляжі (2/2), динамічні явища: течія річок (3/2).

1.4) Геологічна група:

1.4.1) Геотектонічні: вулкани, розломи (0/0).

1.4.2) Геодинамічні: землетруси, цунамі, (0/0).

1.4.3) Геохімічні: гірські породи, мінерали (2/1).

1.4.4) Спелеологічні: печери (2/1).

1.5) Гідрогеологічна група:

1.5.1) Підземні води: ґрунтові, артезіанські (1/3).

1.5.1) Мінеральні води (1/1).

1.5.1) Лікувальні грязі (0/0).

1.6) Біологічна група:

- 1.6.1) Рослинні:
 - 1.6.1.1) Наземні (2/2).
 - 1.6.1.3) Водні (2/2).
 - 1.6.1.3) Вегетаційні явища (1/3).
- 1.6.2) Тваринні:
 - 1.6.2.1) Наземні (1/1).
 - 1.6.2.3) Водні (1/1).
 - 1.6.2.3) Явища життєдіяльності (1/1).
- 1.6.3) Мікологічні: гриби (1/1).
- 1.7) Ландшафтна група:
 - 1.7.1) Нівальні (холодні) (0/0).
 - 1.7.2) Аридні (пустельні) (0/0).
 - 1.7.3) Гумідні (вологі) (0/0).
 - 1.7.4) Лісові (2/1).
 - 1.7.5) Лучно-степові (0/0).
 - 1.7.6) Гірські (0/0).
 - 1.7.7) Прибережні (2/1).
 - 1.7.8) Водні (2/2).
- 1.8) Космічна група:
 - 1.8.1) Особливі небесні явища: полярні сяйва, «білі ночі» ... (0/0).
 - 1.8.2) Рух небесних тіл: комети, астероїди, затемнення ... (5/1).
 - 1.8.3) Наземні космічні об'єкти: метеорити, кратери... (0/0).

Клас 2: «Природно-антропогенні туристичні ресурси» (3 групи):

- 2.1) Курортна група:
 - 2.1.1) Бальнео-терапевтичні (1/1).
 - 2.1.2) Пелоїдо-терапевтичні (0/0).
 - 2.1.3) Клімато-терапевтичні (0/0).
 - 2.1.4) Флора-терапевтичні (2/1).
 - 2.1.5) Фауна-терапевтичні (2/1).
- 2.2) Природно-заповідна група:
 - 2.2.1) Біосферні резервати і природні заповідники (0/0).
 - 2.2.2) Національні природні парки (3/3).
 - 2.2.3) Регіональні ландшафтні парки (0/0).
 - 2.2.4) Інші природоохоронні об'єкти (3/1).
- 2.3) Природно-господарська група:
 - 2.3.1) Агропромислові (1/3).
 - 2.3.2) Гірничо-видобувні (0/0).
 - 2.3.3) Водогосподарські (2/2).
 - 2.3.4) Лісогосподарські (2/1).

Клас 3: «Антропогенні туристичні ресурси» (2 групи):

- 3.1) Історико-культурна група:
 - 3.1.1) Окремі пам'ятки та комплекси, зокрема: історичні (4/3), археологічні (3/2), архітектурні (4/2), монументальні (3/1), садово-паркові (2/1), науково-технічні (1/1), етнографічні (2/1).
 - 3.1.2) Меморіальні та біосоціальні (3/1).

- 3.1.3) Релігійні (2/2).
- 3.1.4) Музейні (3/1).
- 3.2) Сучасна група:
 - 3.2.1) Сучасна архітектура (0/0).
 - 3.2.2) Інженерні споруди (1/1).
 - 3.2.3) Сучасне мистецтво (2/1).
 - 3.2.4) Івенти (події), зокрема: фестивалі, концерти, карнавали (2/1), спортивні змагання (3/1), ділові заходи (2/1).
 - 3.2.5) Промислові підприємства (2/1).
 - 3.2.6) Тематичні парки розваг (1/1).
 - 3.2.7) Розважально-ігрові заклади (1/1).

Такий концептуальний підхід дозволяє визначити ті туристичні ресурси Чернігова як дестинації, які необхідно досліджувати більш детально, і на які увагу витратити недоцільно. Надалі пропонується укладання більш повного документу з описом всіх можливих туристичних об'єктів і атракцій та затвердженням органами місцевого самоврядування. Така концептуальна модель є перспективною до застосування і щодо інших туристичних дестинацій України.

Література:

1. Туристичні дестинації : практикум : навч.-метод. посіб. для орган. аудит. і сам. роб. для студ. спец. 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» / Автор-упор. Яковчук О.В. – Харків: ХТЕІ КНТЕУ; «Цифра-Принт», 2018. – 96 с.
2. Туристські дестинації (теорія, управління, брендинг): монографія / А. А. Мазаракі, Т.І. Ткаченко, С.В. Мельниченко та ін. – К.: КНТЕУ, 2013. – 388 с.
3. Чернігів – місто легенд [Електронний ресурс] : Управління Культури і Туризму Чернігова [офіційний сайт] // Режим доступу : <http://chernihivtravel.com/>.
4. Чернігів [Електронний ресурс] : Вікі-мандри [туристичний путівник] // Режим доступу : <https://uk.wikivoyage.org/wiki/Чернігів>.
5. Яковчук О.В. Оцінка туристичного потенціалу України / Географія та туризм: Науковий збірник / Ред.кол.: Я.Б. Олійник (відп.ред.) та ін.. – К.: Альтпрес, 2010. – Вип. 10. – 242 с. – С. 57-65.

МАРКЕТИНГ ТЕРИТОРІЙ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМНОГО СОЦІАЛЬНО – ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МІСТ

Гречаник Н. Ю., доц. каф. менеджменту і маркетингу

*ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” ,
м. Івано-Франківськ*

Питання, пов'язані з удосконаленням технологій і методів управління соціально-економічним розвитком є одними з першочергових у останні десять років. У зв'язку з проведенням адміністративної реформи і реформи муніципального управління регіони і міста отримали більше самостійності та,